

2. Exp.
BIBLIOTECII UNIVERSITA-
ȚII REGELE FERD. 1
SIBIU

GELLER ÖDÖN
társadalmi, művészeti és
irodalmi országos riportlapja

451241

Atențiune!

Scutit de taxa poștală conform
aprobării Dir. Gen. a P. T. T.
No. 72134/1939.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ORSZÁG
VILÁG

1940. X. 1. XXIX. évf. 19. sz.
(Bejegyzve: Trib. Arad, Secția III-a
Con. Dos. Nr. Pres. 8. 1938 2.)

Albert Matterstock

Három ember az uccán

(Bucuresti.) Az őrseg fegyverbelépett és tisztelgett. Feszesen álltak a királyi palota kapujában a katonák és a rendőrök, a palota-téren megálltak az emberek és felfigyeltek. Hárman léptek ki a kapun. Fiatal, magas, öntudatos férfi tiszti egyenruhában, mellette választékos eleganciával és az igazi eleganciára jellemző egyszerűséggel öltözött hölgy, akinek baloldalán komoly, katonás férfi lépkedett. Kiléptek a kapun és jobbra fordulva elindultak a Calea Victoriein, egyedül hármásban, minden kíséret, minden külsőség nélkül. Két magasrangu tiszt és egy elegáns hölgy.

Öfelesége II. Mihai király, Elena anyakirályné és Mihai Antonescu tábornok, kormányelnök a román állam vezetője.

Pillanatok alatt végigfutott a hír a Calea Victoriein, elterjedt a belvárosban és eljutott a sétálókhöz, kereskedőkhöz, irodákba, szétfutott Bucurestiben és ezrével siettek az emberek a Victorieire, hogy láthassák a királyt, az anyakirálynét és az államvezetőt, akik mint az ország első polgárai elvegyültek az ucca forgalmában.

Nem, nem volt rendőrökordon, nem voltak titkosrendőrök, nem állott katonaság sorfalat és nem vették körül csillogó udvari méltóságok a három legmagasabb személyiséget.

Mégis, az ország királya, édesanyja az, anyakirályné és az államvezető tábornok olyan biztonságban, olyan tökéletes védettségben sétáltak az emberektől zsfolt uccán, hogy ezt a biztonságot ezredek, titkosrendőrök légiói sem nyujthatták volna soha.

Egész Bucuresti vigyázott féltő gonddal a Victoriei magas vendégeire, egész Bucuresti vette körül szeretettel, odaadással a királyt, az anyakirálynét és Antonescu tábornok államvezetőt.

De nem is kellett itt vigyázni, nem volt ok a féltő gondoskodásra. Nem volt itt ember, aki ne boldog mosollyal nézte volna a fiatal királyt, a fia mellett boldogan lépkedő anyakirálynét és azt a férfit, aki elváltatta az ország ügyeinek intézését, a legnehezebb történelmi időszakban. Mosolyok villantak kivont kardok és tisztelgő fegyverek helyett, mosolyok simogatták a három alakot, az emberek magukfeledten köszöntöttek arra, amerre elhaladtak és arra az időre, amíg a magas vendégek sétája tartott, feledve volt gond, baj, bánat.

Egész Bucuresti mosolygott, egész Bucuresti boldog volt.

Informátorunk nem tudott arról, hogy kik sétálnak éppen a Calea Victoriein, amikor egyik mellékuccából a forgalmas utvonatra fordult. Hirtelen szembekerült két magas-

rangu tisztel és egy hölgyel, akit mosolygó sokaság kísért és akik maguk is derüsen haladtak az uccán. Nem volt nehéz felismerni az uralkodót, édesanyját és kísérlőjüket, az államvezetőt, akit úgy ünnepeltek körülöttük, ahogyan csak az őszintén lelkesedő, minden mesterséges beállítottságtól mentes emberek tudnak ünnepelni. Azt, hogy mit jelent ilyen lelkes, nevető, ünneplő tömegbe hirtelen bekerülni, csak az tudja, aki átélte. Csak az tudja megérteni, mint kapja el az embert a tömeghangulat, mint derül mosolyra az arca és lendül köszöntésre a karja, s mint válik egyes részecskéjévé a sokaságnak, amely megmegújuló éljenzéssel kíséri a három magas személyiséget.

Séta és bevásárlás. Néhány bucarestii üzletnek feledhetetlen percei voltak, mert az ország uralkodója, édesanyja és az ország vezetője látogatták meg a boltot és vásároltak egy s mást. Néhány bucarestii üzlet vált „udvari szállítóvá“, mert kirakata megtetszett, mert árai megfelelőek voltak, szóval egészen egyszerűen azon okok valamelyike miatt, amelyért bármelyik bucarestii lakos benyitott volna az illető kereskedésbe. Nem volt itt előzetes megszervezés, nem loholtak hivatalos személyiségek előre és intézkedtek, az üzletben. Nem kutatták át a helyiség minden zegérl-zugát, nem igazoltatták a személyzetet — mint ahogyan nem is teheték volna, hiszen senki sem tudta előre, hogy hol történik majd a bevásárlás. A népszerűség testőrsége, a szeretet titkosrendőrsége, az őszinte hódolat sorfala örködött az uralkodó, az anyakirályné és Antonescu tábornok körül, bár nem volt mire örködni. Mert amerre elmentek végig a Calea Victoriein oda és vissza, de az egész fővárosban sem volt olyan ember, aki másként gondolt volna az uccán sétáló királyra, Eleana királynéira és az országvezetőre, mint szeretettel, örömmel, derüsen úgy, ahogyan ezt ez a kicsi, de nagyon jellemző esemény megérdemelte.

Az őrség fegyverbelépett és tisztelgett. Feszesen álltak a királyi palota kapujában a katonák és a rendőrök, a palota-téren hatalmas tömeg gyűlt össze és éljenzett. Három alak fordult be a királyi palota udvarán és tűnt el az épület egyik belső feljárójánál. A katonák tisztelegtek, a tömeg éljenzett — ennyi volt minden külsőség, ami az emlékezetes sétát kísérte. Ez volt minden fény és pompa. De a szemek ragyogása minden fényt és az arcok mosolya minden pompát tulszárllyalt. És ezt egész biztosan megérezték azok is, akik a lakosság szeretetének tudatát vitték magukkal a királyi palotába a bucarestii Calea Victorieiről.

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanok
GOLDSTEIN LAJOS
mélyen leszárlított árakon nagy választékot nyujt kosztüm és kabátujdonosságokban, selyem és mosóáruban.
Str. Bratianu 2.

Legenda a kapitányról

A Budapesten megjelenő „Magyarság“ című napilapban, vezércikként jelent meg az alábbi írás, 1938 december negyedikén. Annak idején az ilyen cikkek közlése nálunk lehetetlenség volt és sajtórendészeti, valamint egyéb szempontok miatt még csak megkísérelni sem lehetett a „Magyarság“ cikkének akár ismeretetését is. Azóta hatalmas fordulatot tett a történelem kereke s ez a fordulat nemcsak érdekessé, de időszerűvé is teszi a közel két éve Magyarországon megjelent cikket, amely azt bizonyítja, hogy Budapesten, éppen szélső-nacionalista körökben mély és őszinte rokonszenv élt a vasgárda-mozgalom, s annak agyonlőtt vezére, Zelea Codreanu iránt.

Szándékosan nem adjuk címül azt, hogy Codreanuék tragédiája, mert úgy érezzük, hogy mindaz, ami szerdára virradó hajnalon Râmnicul Sarat és Jilava között, az erdőszélen történt, az sokkal inkább Románia tragédiája, mint Zelea Codreanué és tizenhárom társáé. Elvégre Zelea Codreanu, a kapitány, a román vasgárda vezére és mindazok, akik a vezérnek fanatikusai, az új Románia gondolatának elfogyzottjai voltak, akik égő szemmel néztek egy új és boldog Románia álmképe felé, azok bölcsen tudták, vagy sejtették, hogy a vasgárda ezt az új Romániát nem sorsjegyén fogja nyerni.

Zelea Codreanu nyilván tudta, mikor liberális, avult politikai rendszernek megüzente a hadat, hogy a rendszer nem tollseprővel, hanem szuronyos puskával fogja csiklandozni az orrát, nem a bálteremben, hanem a sóbányák mélyén akarja megtáncoltatni és amikor már kifogy a rendszer az érveiből, akkor egy érve még mindig marad: a fegyház.

Zelea Codreanu nyilván tudta, hogy a rendszer nem ismer kíméletet. A rendszer védekezik. A rendszer betiltja a pártot, a rendszer az új mozgalmaktól eltiltja a tisztviselőket, a rendszer törvényen kívül helyezi a mozgalom vezéreit, megnyitja a börtönök és fegyházak ajtajait, és ha mindez már nem segít, ha a rendszer látja, hogy már semmi sem segít, akkor a rendszer elveszti a fejét, és Zelea Codreanunak, az egyénnek, a fizikai lénynek — vége. Ha tudta, ha hitte, ha készült rá, hogy a gárda, a kapitány, a fészkek egyszerű golyót is kaphatnak a szívükbe, akkor

1938 november 30-án, hajnali öt órákor a „szökési kísérlet“ színhelyéről elindult egy legenda.

Legenda a kapitányról, aki nem akkor volt félelmetes el-

lenfél, amikor szabadon járt-kelt, agitált, szervezett, terjesztette az eszméket és veszélyeztette a román „ősi alkotmányt“, hanem akkor vált igazi ellenfélle, amikor megnyitak előtte a fegyház kapui.

És száll a legenda a nagy hegyek között. Száll a legenda a kapitányról, aki a szerdai hajnal óta immár győzhetetlen, mert testetlen fogalom. Száll a legenda a kapitányról, a vezérről. Száll a legenda, hogy bevegye magát hercegi kastélyok és hegyi pakurárkunyhók folyton jelenlevő, kísérteties árnyai közzé.

Ama szerdai hajnalon, a nagy őserdők szélén, a Râmnicul Sărat-i és Jivala közötti uton eldördült tizennégy puskalövés. És mintegy jeladásra, megkezdődik a nagy színjáték: Románia tragédiája.

Mindenesetre: összes elismerésünk a romániai fegyházöröké. Célzási készségüket nincs az a vadászzászlóaljbeli mesterlövő, aki meg nem irigyelné. Hajnali öt óraker, novemberi szuroksötétben, egy autóstámadás izgalmai közben, őserdők fái között, menekülő emberekre olyan biztosan célozni, hogy minden lövés minden menekülőt halálosan eltaláljon, de ugyanakkor egyetlen egy támadó még csak meg se sebesüljön és nyugodtan elhordhassa az irháját:

ez valóban mesterlövészet.

Sőt a derék fegyházörök nemcsak a menekülő kapitányt és a menekülő vasgárdistákat találták el ott, az őserdő hajnali szuroksötétjében.

Halálosan eltaláltak a rendszer Romániáját is.

Ezt a jámbor fegyházörök még bizonyára nem tudják. Sőt: a mai Románia sem tudja. Ne lássunk viszont szerénytelennek: mi tudjuk. És még egyebet is tudunk.

Azt, hogy a rendszer örült és megveszett mániákusai még tíz körművel kaparnák ki a földből és támasztanak életre Zelea Codreanu, a kapitányt. Még mea culpázva tennének jóvá mindent, amit Zelea Codreanuék ellen elkövettek. Még cigány módjára tagadnák le az üldöztetést, a fegyházbüntetést, az amnesztia elmaradását és a szerdai hajnalt.

Mert a román fegyőrök jól céloztak, de a jelenlegi román rendszer fegyőrei végzetesen tullóttek a célon. Semmit sem tanultak a történelemből, tehát a történelem előtt el kell bukniok. Nem tudtak megbocsátani, tehát nem kapnak megbocsátást. Öntelten biztak szuronyaikban és elfelejtették, hogy vannak idők, amikor egyetlen ember szuronyok nélkül, egyszerűen a maga tiszta fanatizmusának vértetével és hirdetve hitt igazságainak szálfegyverével“ nagyobb erő, nagyobb hatalom és nagyobb ígélet minden szurornyal és minden fizikai erőnél.

Szerda hajnalban a fegyőr golyója nemcsak Zelea Codreanu szívét vagy agyvelejét furta keresztül, de keresztülfurta, halálosan megsebezte a rendszert.

Egyébként mindabban, ami szerda hajnalban az őserdő

szélén történt, de mindabban is, ami szerda hajnal előtt történt, nem érvényesült más, mint a történelem logikája. Senki el nem vitathatja, hogy mielőtt Goga Octavian megkapta volna a megbízatást kormányalakításra, akkor a román milliók már Zelea Codreanu mögött állottak. Goga Octavian, a jószándéku és fanatikus hazafi, a politikai széplélek, azt gondolta, hogy elengedő a vasgárda programját kisajátítani, mint Goga-programot hirdetni, és minden rendbejön: a tömegek versenyt futnak a gyorsforralón készült új román program után. Goga Octaviánnak, úgy is, mint a politika új hamelni patkányfogójának a saját bőrén és saját bukásán kellett tapasztalnia, hogy hiábavaló a legszébb program is, hiábavaló a programkisajátítás:

tömegeket tömegek nélkül, sőt tömegek ellenére nem lehet kormányozni, még akkor sem, ha egyébként a szándék nemes és tiszteletreméltó.

Goga Octavian bukása azonban még mindig nem volt elég tanulság a rendszer Romániája számára. Jött a diktatura, megint csak a tömegek nélkül és megint a fegyházbüntetés és — végül — megint csak a történelem logikája szerint — jött a szerdai sortűz. A tömegek ellenére szervezett diktatura utja végzetszerű.

S a szerda hajnali sortűz után egy magyar legenda jut eszünkbe. Igaz-e, nem-e, nem tudjuk . . . Kinizsi Pál holtteste és sirja fölé hatalmas gránitkövet hengerítettek a jó magyarok. Kinizsi Pál sirja körül kódorgott egyszer a hős egyik ellenfele, s bosszút nem állhatván az élön, elültöltős flintájából ménkü golyóüst eresztett a gránitköbe. A golyó pedig visszapattant és szíven találta azt, aki hetykén kikezdet a halottal . . .

Zelea Codreanu visszalő . . .

SOK

hirdetőnek szerzett sikert 29 év óta az „Ország-Világ” politikai, társadalmi, közgazdasági és művészeti riportlap, mely

KICSI

volt, amikor elindult s most már Erdély és az utódállamok majdnem minden házában megtalálható. Igen

SOKRA

értékeli ma már a hirdetőközönség ezt a régi, közkedvelt, jól bevezetett riportlapot és ezért a hirdetők közül sok százra

MEGY

azoknak a száma, kik sikerrel hirdetnek az „Ország-Világ”-ban. Állandó hirdetőknél nagy kedvezmény!

*Egy lapra fizessen elő,
de az az egy - jó legyen!*

Nem lehet elhallgatni

Hetek óta megállapítások és viszontmegállapítások érdekes sajtómegnyilatkozása kerül az olvasóközönség elé, a Romániában élő németiség szerepéről a legutóbbi nemzetközi politikai események kapcsán. Elsőnek egyik bucu-
restii lap tette szövéá ezt a szerepet, amelyről megállapította, hogy a román állam iránti loyaltás jellemezte, azután a kérdést német lapok is megvitatták, hiszen a német olvasóközönség kétségtelen érdeklődésére tarthat számot az ügy. Nem akarunk a kérdés érdemével foglalkozni, semmiképpen sem vagyunk illetékesek, hogy az elhangzott érvek tekintetében állástfoglaljunk, csupán arra a szempontra kívánjuk felhívni t figyelmet, hogy minden érdek az ittélő németiség és magyarság közötti baráti jóviszony fejlődését kívánja. El sem képzeljük, hogy bárkinek is célja, vagy érdeke lenne éket verni a két nemzetiségi népcsoport közé, mert ennek káros következményei minden vonatkozásban mutatkoznának. **Az ittélő magyarság és németiség között hagyományos a jóviszony, az együttélés, az egymásmellett eltöltött hosszú idő meghozta azt a megértést, ami a munka és emberi értékek iránti kölcsönös elismerésből fakad.**

Éppen ezért úgy érezzük, teljesen felesleges minden vita arról, ami történt. Mint tudjuk, az események fejlődését nem itt intézték el, messzebb vizsgálták meg a kérdést, magasabb szempontok és érdekek érvényesültek a rendezésnél. Kétségtelen, hogy a cél sem lehetett a további egyenetlenkedések, viták és további surlódási felületek megteremtése, ellenkezőleg: érvényesíteni akarták azt a szempontot, hogy Európának soha sem volt nagyobb szüksége a Duna-vidéken lakó népek békéjére, mint éppen most.

Olyan szempontok ezek, amelyeket legfeljebb pillanatokra lehet szem elől tévesztteni, de amelyek végeredményében minden vonatkozásban érvényesülnek. Az egymás iránti tisztelet és becsület, az egymás bajainak és örömeinek megértése, általában a megértés az a lehetőség, amely a békés termelő munka, a mostoha természeti és gazdaságpolitikai körülményekkel való eredményes küzdelem légkörét megteremti.

Mint a harang nyelv nélkül,

olyan a gyáros, vállalkozó, kereskedő, iparos reklám nélkül. Uj vevőket ma már csak szabadtéri reklám által szereshet, mert bármilyen jó árut tart vagy készít,

nem tudja értékesíteni, ha nem propagálja. Az **ORSZÁG-VILÁG „AGGE“ REKLÁMOSZTÁLYA**

elősegíti igyekezetét és készséggel bocsátja rendelkezésre tapasztalatait. Tegyen kíséretet!

Bulv. Regele Ferdinand 19.

Telefon 15—25.

Mind hősök ők, —

akik ezernyi gonddal-bajjal küzdve harcolnak a Holnap emberének jövőjéért

Csak apák és anyák tudják igazán, mit jelent az iskolaév kezdete. A diák is, a tanár is úgy érzi, hogy az iskolaév megkezdése személyes ügye, a könyvkereskedő is valahogy így tekinti a tanév kezdetét, mégis

elsősorban a szülő az, akire teljes sullyal nehezedik rá az új tanítási esztendő minden gondja.

Évről évre drágul a taníttatás, mind nagyobbak a neveltetési költségek és a szülők panasz szó nélkül, hősiesen és boldogan teremtik elő a pénzt, ami nélkül nincs taníttatás. A pénzügyi természetű gondokon kívül azonban más súlyos gondok is terhelik ezekben a válságos nehéz időkben a szülőket, mert egyre nehezebbé válik a válaszadás a nagy kérdésre:

milyen pályára adják a gyerekeket?

Mindenütt ezer akadály, mindenütt ezer nehézség állja útját az érvényesülni akaró fiatalágnak. Azelőtt, ha a szülő nem bírta, vagy más elgondolás érvényesítése végett, a gyereket egyszerűen kivették az iskolából, nem taníttatták tovább és ipari, vagy kereskedelmi pályára adták. Manapság már ez sem éppen könnyen, hiszen az ipari és kereskedelmi pályán még tanoncként is olyan nehéz elhelyezkedni. Nincsen már ugynevezett „szabad pályák“, mindenütt ezerféle korlátozás, millió különböző formalitás, nehézség állja útját az iskolapadból a kenyérkereseti pályákra lépni akaróknak. Ha pedig történetesen sikerül is a tanuló évekre elhelyezkedni, ki tudja milyen jövő vár majd az új kereskedőre, vagy iparosra, mit hoz számukra a holnap manapság, amikor negyvennyolc órára nem lehet előre tervezni.

Kétségtelen mindenesetre, hogy a közelmúlt évek tapasztalatai alaposan megtizedelték azoknak számát, akik értelmiségi pályát választanak.

Egyre kevesebb szülő akarja, hogy gyermeke nehéz élet-körülmények, nehéz megélhetési lehetőségek útját választja és a pályaválasztásnál a többség azokat a megélhetési lehetőségeket keresi, amelyek módot adnak az építő és termelő munkába való minél hathatósabb beilleszkedésre.

Ugylátszik mind szélesebb rétegek kezdik megérteni, hogy hihetetlen nagyságu építőmunka következik, ha véget ért ez a vérzivatar, amelynek fergetege annyi mindent dönt romba. Megértik az emberek, hogy az elkövetkező nemzedéknek mindenekelőtt és mindenekfelett öntudatosan kell munkához látnia, mert a társadalomnak munkára,

munkára és ismét csak munkára lesz szüksége ahhoz, hogy az elszenvedett súlyos veszteségeket legalább valamelyest pótolni tudja.

A holnap emberének nevelésénél felismerték a nyelv-tanítás és nyelvtudás nagy fontosságát.

A Föld távolságai megszűntek, a közlekedés lehetőségei a mai csodálatos eredményeken is tulfejlődnek: mindenkinek fel kell készülnie arra, hogy az emberi társadalom érintkezési felületei hihetetlenül megnövekedtek és az egyén kiszakadt elzárkózottságából, magárahagyott voltából. Soha sem volt annyira igaz, mint a most elkövetkezendő években, hogy

mindenki annyi ember, ahány nyelvet beszél . . .

Igen, új nevelési kérdések, új súlyos feladatok, új nehézségek állnak a szülők és gyermekek előtt. De ezek között az új problémák között, mint drága, nemes patinától borított és mégis csillogó örökség maradt ránk a régi tanítás, ami soha sem vesztetheti el jelentőségét, hogy

elsősorban és mindenekfelett becsületos embereket kell nevelni a család, a társadalom, az egyén és közösség boldogulására . . .

Korszerű sikerek

Rádiók harsogják, újságcikkek közlik, táviratok tudósítják és mozgóképszínházak vásznán láthatjuk,
a háboru sikereit.

Hol innen, hol onnan jelentik, hogy „sikerült“ elpusztítani ennyi és ennyi hajót, hogy „sikerült“ összebombázni ezt és azt a várost, vagy erődöt, hogy „sikerült“ elpusztítani ezer és ezer embert . . . csupa „siker“, csupa „eredmény“.

A táviratok és rádiók, az újságcikkek és filmhíradók állandóan „sikereket“ jelentenek, „eredményeket“ s mi csodálattal, bámulva figyeljük,

mi minden sikerül az embernek,

milyen borzalmas „eredményeket“ érnek el pusztító gépei, robbantó szerkezetei, az egész hatalmas felkészültség, ami a pusztítást, az emberölést szolgálja . . .

Igen, elbűvölten bámulunk — hallgatunk, nézünk és olvasunk, — csodálattal adózunk a háborus sikereknek és közben megfélemlünk arról, hogy valahogy másként tanították nekünk a „siker“ szó értelmét. Másként értelmeztük mi azt, hogy valami „sikerült“, mintahogyan az „eredmények“ is egészen mást jelentettek számunkra a háborus átértékelés előtt.

Építést, termelő munkát jelentett a siker.

Fizettséget a fáradságért, a küzdelmes munkáért, az eredményért. Alkotást, teremtőerőt fejezett ki a néhány egymás mellé sorakozó betű és általában új házra, új találmányra,

teljesítményekre mondtuk azt, hogy „sikerült” vagy azt, hogy „ez aztán eredmény”.

Most pedig naponként tudomásul vesszük, hogy a pusztításban elért teljesítmények is sikert jelentenek és tudomásul vesszük, hogy eredményként könyvelik el. Összeomlanak a gyárak, felrobbanok a kazánok, megsemmisülnek a tengerjáró hajók — mindez egy egy támadás eredménye, a halállal ezerszer szembenező katonák sikere. Lelőnek néhány száz repülőgépet, lángbaborítanak házsorokat . . . minden eredmény. És hozzá milyen borzalmas eredmény.

Közben emberek pusztulnak el s roluk esik a legkevesebb szó. „Az anyagi kár nem jelentős” — állapítják meg a jelentések, majd így folytatják: „több ember életét vesztette”. Nos, ez is eredmény, ez is siker, hiszen az emberi gyengeségeken való nagyszerű felülkerekedést jelképezi, amikor az emberélet csak egyik — s hozzá nem is legjelentősebb tényezője a mérlegnek. Repülőgépet, hajót, elsüllyesztett tonnaürtartalmat, tankot, bombát számszerűen jelentenek a haditudósítások, az emberletről azonban csak általános közrepek szerepelnek ezekben az uj és mindig újabb szenzációkban. Pedig egy-egy halott családokat jelent, síró asszonyokat és sapadt gyerekeket. Egy-egy elvesztett élet tíz és tíz ember kedélyállapotát befolyásolja, az egyeni tragédiák száma egyre nő és behalózza a háboru diadaloszlopát., Kéves szó esik a nagy siker harsonzás közepette a könnyekről, a vérről, a bánatról, az elkeseredésről. Pedig olyan emberi tulajdonságok ezek, amelyek legalább annyira fontosak a háborúnak, mint a köölaj, a repülőgép, a hajótonna, vagy a gyorstűzelő gépfegyver.

Sikerek, eredmények a pusztulásban

Ugy nehezede nek rá az ember tudatalatti érzelmvilágára, mint mázsás sulyok. Negatív eredmények és fájdalmas sikerek ezek s vajjon ki mondthatna meg, mikor és hogy fizeti meg az emberiség a nagy árat, amit egyelőre hitelbe folyósítanak az emberi jóhiszeműség, engedelmesség nyit számlájára.

Minden elsülyedt hajóval sokszáz munkaóra, minden levegőberepült gyárral sokezer munkalehetőség, minden lelőtt repülőgéppel milliós befektetés pusztul el és mindezekben felül pótolhatatlan, drága emberélet.

Mert hiába mondják hogy az emberélet a legolcsóbb hadianyag. Hiába kezelik az egyént egyszerű, elenyészően csekély számadatként ebben a nagy háboruban. Akár mennyire is olcsónak tekintsék az életét — a hozzátartozók, akik mindent elvesztenek abban, aki meghal, drágán értékelik a veszteséget. Az apának és anyának a gyermek, a gyermeknek, a családnak az apa, feleségnek a ferj —, eredmény sem tudja kárpótolni a veszteségért. Erkölcsileg borzalmas megpróbáltatást jelent az emberiségnek a sok többet jelent minden háborus sikernél és minden elért hadisiker és támadási eredmény, a megtépázott idegek csak kábulatot találhatnak a diadalmámorban, de felejtést, nem.

S anyagiakban is pótolhatatlan károkat látnak az egyének, a családok, a kis társadalmi közösségek, amikor elvesztik a kenyérkeresőt, akire többé már nem támaszkodhatnak.

Senki sem akarja kisebbiteni az elért eredményeket és sikereket, de valahogy úgy érzi az ember, ha kissé elgondolkodik két hír között, hogy mindez csak előleg. Azt, hogy mit sikerült ezzel a háborúval elérni, elpusztítani, tönkretenni és mit sikerül majd megmenteni, hogy mi lesz a tulajdonképpeni „eredmény“, csak sejtethjük. S bár több oka lenne az emberiségnek, hogy bizzék a hozott áldozatok eredményében . . .

Milliók nyögték

az összeharácsoolt és eltékozolt milliók terhét, - mondja Antonescu tábornok államvezető

Amiről beszéltek és amiről suttogtak, a sok „titok“ máról holnapra köztudattá vált, a suttogás hangos, nyílt, katonásan bátor szónak adott helyet:

Antonescu tábornok államvezető kormányelnök kertelés nélkül kimondotta, hogy a közönségtől kiizadt áldozatok árán a közösség rendelkezésére bocsájtott milliárdokat lelkiismeretlenül, céltalanul költötték el.

Az adófillérek, a veritéktől áztatott leiek és százalékesek, a rengeteg uton a közpénztárakba ömlő közterhek elkallódtak, mert rosszul sáfárkodtak az állami bevételekkel.

Pedig milyen tulzott gondossággal, milyen tulhajtott ki-méletlenséggel jártak el, amikor ezeknek a közterheknek behajtásáról volt szó.

Bár az országban nem akadt egyetlen öntudatos polgár sem, aki akár csak egyetlen szóval is kifogásolta volna az adókötelezettség terheinek viselését, arról már nagyon sok szó esett, már amennyire ilyesmiről szó eshetik, — a behajtás mikéntjéről és hogyanjáról.

Felügyelők és ellenőrök hada árasztotta el az országot, nem voltak olyan közteherviselési ágak, amelyeknek kirovását, lerovását, maradéktalan kiegyenlítését az ellenőrző közegek egész táborra ne ellenőrizte volna és hozzá nem csupán a pénzügyi szolgálat belső ügyvitelében, de kint a gazdasági életben is.

A kihágások megállapítása után bevezetett „jutalomrendszer“ valósággal kitenyészttette a besugók, a kutatók, a megállapítók és a pecsenyelesők hadseregét. Ehhez a hadsereghez csatalkozott azután természetesen az ál — felügye-

lők, az ál — ellenőrök siserahada, s együttvéve az egész valósággal bénítóan hatott a gazdasági életre. Két leles kihágások miatt jegyzőkönyvek készültek és bírságokat róttak ki, jelentéktelen mulasztásokat „megtoroltak“ — ugyanakkor pedig milliós és százmilliós „ügyeket“ lehetett elintézni. Mindössze ezekben az esetekben nem az állampénztár kapott anyagi kártérítést, hanem a leleplezők“. A jutalék — rendszer a bonyolult ellenőrzés szövevényét borította a gazdasági életre, mert minden kihágási ügyben két eset volt:

vagy keresztülhajszolják a büntetést és akkor jár a jutalék, vagy a megbüntetett adóalany „gondolja meg“ magát, s akkor egyéni kereseti lehetőség kínálkozott.

Szó se essék a bűnösök mentegetéséről, senki sem akarja védelmezni azokat, akik szántszándékkal megkárosítják a közösséget. Ilyen esetekben valóban nincs helye kertelesnek és mellékszempontoknak. A törvény erejének kiméretlenül érvényesülnie kell. De ez a szempont nem azt jelenti, hogy minden élő és megbírságozható személyt, minden vállalatot, minden üzletet az állam elsőszámú közellenségeként kell kezelni, aki, vagy — amely egyebet sem tesz, mint az államot károsítja meg. Nem jelenti azt, hogy ahol két leles repülőbélyeg hiányzik történetesen, ott azonnal kihágási jegyzőkönyvvel, bírsággal, büntetéssel kell lecsapni ahelyett, hogy alkalmat adnánk a pótlásra és például háromszori visszaesés után alkalmaznák csak a megtorló rendszabályokat. Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a vállalatoknál például de gyakran az üzleteknél is, — a bélyegragasztás nem a főnök munkája, hanem alkalmazott végzi, aki önhibáján kívül és szándékoság nélkül tévedhet, amire azután a vállalat fizet rá.

A könyörtelen szigor, a kiméretlen fellépés pedig különösen megokolatlan akkor, amikor részben nem mindenütt és minden vonatkozásban érvényesül egyformán, másrészt pedig a célok, amelyeknek szolgálatában gyakorolják, elvesznek a lelkiismeretlenség tengerében. Azért, mert senki sem beszélhetett róla, talán senki sem tudott eddig azokról az üzelmekről, amelyeknek titkát most az államvezető tábornok leleplezte? Ha nem is ilyen pontossággal, ha nem is ennyire adatszerűen, ha nem is a dolgok vetejéig hatolva, de tudta és rebesgette mindenki azt, hogy míg a közterhek behajtásánál vasszigor nyilvánul meg, addig más vonatkozásban nem érvényesül ez a szigor és erély.

Minden alkalommal, amikor ilyentermészetű panaszokat szóvátettünk, hangsúlyoztuk:

a rendszernek kell eltűnnie.

A rendszernek, amely prémiumokkal csábítja visszaélések kiagyálására, szörszálhasogató ellenőrzésekre, vegzaturákra azokat, akiknek erre módjuk kínálkozik. **Antonescu** tábornok államvezető bejelentette az államgépezet külső és belső szolgálatainak egyszerűsítését és ebben a

vonatkozásban elsőrendű fontossága a pénzügyi kérdések megoldása.

**Meg kell találni a módot arra, hogy a sokféle, különböző nevű, de végeredményben egyetlen rendeltetésű adónemet, illetéket, bélyegfajtat, közvetlen és közvetett közterhet a mai formájában megszüntessék és egy-
séges adózási rendszerben állapítsák meg a polgárság
teherviselési kötelezettségét.**

A pénzügyminisztérium központi szolgálatának munkája legyen azután a bevételek elosztása, a tárcák közötti felosztás, amihez végeredményében valóban semmi köze a költségvetési keretek tudomásulvételén túl nincs az adózónak. Ezzel a rendszerrel azután nemcsak a sok felesleges munkát lehet elkerülni, de kiküszöbölik a visszaélések, rendeletkerülgetések, szándékos és véletlen tévedések lehetőségét, amelyeknek dzsungelében olyan szívesen bujtak meg a közélet lelkiismeretlen ragadozói.

Éleletteret követel a béke!

Husz esztendőn keresztül szidta mindenki, husz évig gunyolták, most türelmetlenül várja a világ anélkül, hogy bárki is tudná, mikor következik el ismét . . . a béke. Csak a vér, a tűz, a korom szivszorítóan komor színei mellett mutatkozik meg az ellentét, hogy

mit jelent a béke és mit jelent a háború.

Ha a háborúért olyan áldozatokat hoz az emberiség, mint amilyenekről naponként olvashatunk, hallunk,

vajjon léteznek-e akkor olyan hatalmas áldozat, amelyet meg nem hozhatnának a béke megmentése érdekében?

A háború földrengése egész Európát, sőt az egész világot megremegtette és most is reng a föld millió és millió ember talpa alatt. Nincs a világnak az a zugolya, amely ilyen, vagy olyan módon, közvetlen vagy közvetve be nem kapcsolódna a háború menetébe és ez alól természetesen mi sem vagyunk kivételek. De mégis abban a csodában részesültünk, hogy éppen itt, Európának ezen a részén, amelyet előszeretettel neveztek mindenkor az Óvilág tűzfészkének, nincs háború, nem ömlik vér, nem ropognak a fegyverek. Vigyázzunk, nehogy későn értékeljük ezt az állapotot . . .

Nagy nemzetközi érdekek kívánják meg, hogy a háború

tüze ne terjedjen ki a Duna vidékére

és ez a szempont érvényesül minden idevonatkozó kérdés megítélésénél, eldöntésénél a berlini és római külügyi hivatalokban. Ezt a törekvést pedig örömmel kell fogadnia minden minden jóhiszemű embernek, nemzetiségre való tekintet nélkül. Mert azt jelenti, hogy

Berlin és Róma a dunavidéki békét nem a gyűlölködés, az ellenségeskedés jegyében akarja megteremteni, ha-

nem a felszín alatt már hatalmas erők dolgoznak a megbékélésen.

Európa kétségtelen a nagyobb egységek korszaka felé halad, az európaiság gondolata új köntösben, de a kontinens összefogásának változatlan lényegével ismét előtérbe kerül. Ezek a törekvések pedig azt jelentik, hogy

az ellentétek lecsiszolódnak,

hogy az együttműködés feltételeit világrész-viszonylatban megteremtik és a békés munka lehetőségét már egymás mellett találják minden pécseletesen dolgozni akaró nemzetet, népcsoportot, vagy egyént.

A mozaik-érdekek megszűnnek majd Európában, mert hiszen ezek az apró érdekcsoportok csak elforgácsolták az erőket.

A fejlődés hatalmas irama az Óvilág számára minden erő összefogását, egyesítését parancsolja, hogy megtartsa pozícióit a nemzetközi életben.

Ezeket a pozíciókat most kölcsönösen európai hatalmak döngetik, de a háttérben már ott állnak azok a fiatal erők, amelyek nemzetközi viszonylatban életteret, érvényesülést követelnek. S követelésük érvényesítésére nem gondolkodnak, amikor fegyverhez kell nyulniok. Európa nagy küzdelméből az Óvilág birtokrészemek leválása következik elkerülhetetlenül s ha sokáig tart a harc, a világpiacon is olyan helyzeti hátrányok származhatnak, amelyek azután évtizedekre kedvezőtlenül befolyásolhatják egész Európa életszínvonalának alakulását.

Nagy kérdések forognak kockán. Nagyobbak, mint a tulajdonképpeni háborús jelszavak. Olyan birtokpereskedés ez, az öreg Európa nemzetei között, amelyek következménye a nagy örökség eluszása lehet. Hiszen tengerek, ezer és ezer kilométerek választanak el olyan területektől, amelyek innyciklandozó közelségben vannak más, feltörekvő hatalmakhoz, sőt világrészekhez.

Kétségtelen olyan szempontok ezek, amelyeket **Berlin** és **Róma** diplomáciája is gondosan figyelembe vesz és mérlegel. Már a háboruban gondoskodniok kell a héke feltételeiről és ebben nagy szerep jut a **Dunavölgy** gazdasági életének. Reméljük, hogy akárhogy is alakuljanak a hadiesemények, az ugynevezett világháborút követő évek szomorú emlékei, az egyént és családot, társadalmi ellenálló-képességet megrendítő megpróbáltatások nem járnak kísértet módjára vissza megzavarni az emberek nyugalma és elmaradásuk csak azt eredményezheti, hogy románnak, magyarnak egyaránt nem lesz oka az őszinte, érdekkiegyenlítősen alapuló és kölcsönös megbecsülésre épülő megbékélés elkerülésére.

K U N,

**OPTIKAI ÉS FOTÓSZAKÜZLETE,
Arad, Bulev. Reg. Maria 10 szám**

Az államvezető parancsa:

mindenkinet kötelessége em- bert nézni az emberben

Az államgépezet teljes átalakításának, az ügyvitel alapos átszervezésének hatalmas munkájában **Antonescu** tábornok, államvezető miniszterelnök az intézkedések közeiktatta azt a rendelkezésszámba menő óhaját, hogy

az országban élő minden nemzetiség iránt megértést kell tanusítani.

Ez a körülmény mutatja, milyen nagy fontosságot tulajdonít az államvezető kormányelnök a kisebbségi kérdésnek, amelyet nemcsak emelkedett nézőpontból ítél meg, de az állam vezetőjének bölcs megítélésével kezel. Az a körülmény pedig, hogy ezek a kijelentések éppen **Antonescu** tábornok részéről hangzottak el, többet jelent mint a napi politika minden fogadkozása, minden vállveregetése, amely ügyesen elkallódott a megvalósuláshoz vezető uton. Éppen ezt a rendszert akarja az államvezető gyökeresen megváltoztatni s ezért tekint bizalommal felé mindenki, aki azt reméli, hogy a megrázkódtatásokon túl ismét megkezdődhetik a békés, nyugodt termelő munka.

Tűrelem és megértés

Ugy hangzik ez a higgadt megállapítás, mint biztató szó az európai nyugatlanság viharában. Tűrelemmel és megértéssel mindent el lehet érni, mindenestre többet és maradandóbbat, mint türelmetlenséggel és meg nem értéssel. Jó termést ígérő magot képviselnek ezek a szavak és hangsúlyozzuk:

jó a talaj, amelyben fogamzaniok kell, mert a tömegek lelkében kioltthatatlanul ég a megnyugvás, a megbékélés utáni vágy.

Ha nem a nyugtalanság mérgét csöpögtetik a lelkekbe, ha nem a kérlelhetetlenség utját jelölik meg a megnyugváshoz vezető utként — mint ahogyan nem is az, — akkor diadalmaskodnak azok az életerők, amelyeket a körülmények kórokozói csak akadályozhatnak érvényesülésükben, de meg nem ölhetnek.

Természetes, hogy a megértés szellemének kölcsönösen kell érvényesülnie. Am ha a főhatalom magához ragadja a kezdeményezést, a közeledés folyamata biztosabb, céltudatosabb és a közösségre nézve gyorsabb eredményeket biztosító lesz.

Ha érvényesül az az elv például, hogy nem lehet mindenkit rossz szándékkal gyanúsítani, aki nem tudta megtanulni az állam nyelvét, ha tekintetbe veszik azt, hogy a nemzetiségi nyelvek érvényesülése a

köz- és magánéletben nem lehet államérdekellenes, akkor máris kiirtották a gyűlölködés egyik veszedelmes fészket.

Mert idősebb emberek, vagy olyanok, akik anyanyelvükön kívül más nyelvet nem tudtak megtanulni — hiszen sok embernek nincs érzéke a nyelvek iránt, — vajjon azzal az egyszerű ténnyel, hogy nem értenek románul, az állam ellenségeivé váltak? Még a közhivatalok vonatkozásában is inkább demonstratív jeilegü a román nyelv feltétlen megkövetelése, bár gyakorlatilag itt is az a helyzet, hogy

a közhivatalnok feladata a köz ügyeinek zökkenésmentes, minél jobb intézése.

s csak a köz ügyének tesz szolgálatot, ha — feltéve, hogy ismeri a nemzetiségek nyelvét is, — lehetőleg mindenkinek rendelkezésére áll.

Ez csak egyetlen szempont, de száz és száz ilyen apróság adja a nagy kérdésösszeség átfogó képét. Ennek a képnek pedig egységesen kell kialakulnia egész Európában, mert ez a kialakulás bizonyítja majd azt, hogy megszüntek az összes zavaró körülmények, amelyek ez európai békét ismét újra kiméletlenül feldúlták.

Nagytakarítás

a Banca Natională și Vidékén

A fontos rendeletek sorában, amelyekkel az államvezető kormányelnök az ország hivatalos ügyvitelét kívánja ujjíteremteni, nagyjelentőségű az az intézkedés, hogy megszüntetik a devizakiutalások eddigi rendszerét. Megszűnik a kálváriajárás, megkezdődik a mult „érdekességeinek” tisztázása és remélhetőleg friss levegőhöz jut a gazdasági élet. A devizakiutalások a külföldi vásárlás lehetőségét jelentik, ez a lehetőség pedig valósággal eltűnt az egyéni érdekek ránehezülő halmaza alatt. Azt, hogy mit jelentett a multban a devizakiutalás, csak a kisemberek tudják, bár a nagyvállalkozók is éppen eleget beszélhetnének róla.

Kisember nem tudott devizához jutni, mert ezerféle fondorlattal használták ki tehetetlenségét a hatalmas bürokráciával szemben.

Ez a bürokrácia kiméletlenül kihasználta az összes lehetőségeket — egyéni érdekekre és ezek az egyéni érdekek a jogosság utjait kereszttezték.

Fantasztikus lehetőségek világa volt eddig a devizakiutalások birodalma. Betekintést nyerni ebbe a külön világba, nem lehetett. Csak pénzre táruáltak fel a közönséges halandókat kirekesztő kapuk, s csak pénzzel lehetett elintézni, hogy a legelemibb jogosságu kérelmeket elintézzék. A nagyvállalatok vagyionokat áldoztak arra, hogy zavaraltalanul s aránylag könnyen történjenek meg a kiutalási

műveletek s ez csak a kisebb részét jelentette i zsiros üzle-
teknek. Mert

**a nagy, igazán zsiros üzletek azok éppen abból állottak,
hogy a jogos kívánalmak teljesítésének ellazsálásával
spekulációs lehetőségeket teremtettek bizonyos sze-
mélyek számára.**

Ezek a lehetőségek pedig milliókat jövedelmeztek . . .

Közben a kisemberek tehetetlenül álltak és bezárt
kapukat döngettek, amikor például külföldre utaztukban
képtelenek voltak devizakiutalást kapni, vagy kis üzletük
méreteinek megfelelően néhány száz leinek megfelelő de-
vizára lett volna szükségük, külföldi ügyfeleik követelésé-
nek kiegyenlítésére. Életbevágóan fontos ügyekben ötször,
hatszor kellett kérvényezni, a szaladgálás időben és fizikai
teljesítményben teljesíthetetlen feladatot jelentett, sürge-
tések és könyörgések keserítették el az embereket . . . rend-
szerint hiába. Mert végül is elmaradt a kiutalás.

**Tombolt a spekuláció, kijárók és közvetítők kerestek és
osztokodtak . . . gyűltek a vagyonok . . . természetesen
az állam és a polgárok terhére.**

Ki csodálkozhatik ezeknek tekintetbevétele után, ha
virágzott a zug-börze, ha mindenki „feketén“ fedezett? A
legtisztességesebb kereskedőnek is megoldhatatlan nehézsé-
geket okoztak ezek a problémák és bizony sokan voltak,
akik a nem hivatalos ügyletek igénybevételét egyáltalában
nem tekintették törvényszegésnek. A kényszer hatása alatt
már az az álláspont alakult ki, hogy mindenki önhibáján
kívül kénytelen törvénytelen ségekhez folyamodni s a rend-
szerré vált kényszerűség valósággal megszüntette a törvény-
telenség jellegét.

Nos, ennek most vége lesz. Olyan eréllyel láttak hozzá
a tisztogatáshoz, a rendcsináláshoz, hogy remélhetőleg rövi-
desen elfelejti az ország gazdasági élete, mit jelentett eddig
a devizakiutalás „rendszere“.

**Antonescu tábornok jó, megbízható és gyors devizakiu-
talási szolgálatot kíván adni az ország gazdasági éle-
tének**

és az egész ország hiszi, hogy ez az államvezető eredeti el-
képzelésének megfelelően rövidesen sikerül.

Közvetitek, veszek, eladok

**műtárgyakat, festményeket, antik és modern butorokat,
szőnyegeket stb.**

SALGONÉ BIZOMÁNYI ÜZLET

Calea Banatului 2. — Kain gyógyszerhárral szemben.

NAGYIMRE

**nődivat-szalónja az Eminescu ucca 8 szám alatt teljes
gőzerővel dolgozik, hogy kielégítse városunk előkelő
hölgyközönségének őszi rendeléseit.**

Sinaiában minden csendes

Ugylátszik végre tényleg eltűnik a protekcionizmus, a kivételezés káros és súlyos következményekkel járó rendszere. Antonescu tábornok, az állam vezetője, személyesen nyul bele a darázsfaszekbe és nem hajlandó tekintettel lenni semmiféle különleges szempontra. Ennek legvilágosabb bizonyítéka az a rendelkezés, amellyel

személyesen intézkedett a sinaiai játékkaszinó azonnali bezárásáról

és arról, hogy a jövőben végre érvényt szerezzenek annak a törvénynek, amely eltiltja az ország területére a hazárdjátékokat.

Jelképnek számít a sinaiai kaszinó kapuinak bezárása, jelképnek, mint ahogyan jelkép volt ez az előkelő kártyabarlang akkor is, amikor fényesen kivilágított termei ezrével vonzották az embereket. Sinaia ugyanis sziget volt a hazárdjátékok ellen indított országos hadjárat közepette, mert

ugyanakkor, amikor más városokban legalább a törvény szavai szerint megtiltották a szerencsejátékokat, addig itt, ezen a helyen forgott a rulett, csattogott a kártya és dült a pénz a pinkába.

Itt hatóságilag engedélyezve, kivételezve az általános rendszabályok alól, teljes nyíltsággal folyt az emberek zsebének kiürítése s csak a kaszinó igazgatósága a megmondhatója, hányan mentek tönkre és mennyit kerestek ezeken a tragédiákon azok, akiknek a zsebéhez közelállott a sinaiai pinka . . .

Nem mondjuk, általában nem volt túl erélyes az a hadjárat, amelyet az országban többszörösen megszavazott és életbeléptetett törvények alapján a hazárdjátékok ellen indítottak. Hiszen jól tudjuk, milyen kártyacsaták dultak még néhány napja is kávéházak különtermeiben, sőt nyíltan a kávéházi helyiségekben is. Tudjuk, hogy óránként százezrek cseréltek gazdát a kávéházi makaópártiknál s általában minden kertelés nélkül állították össze a legkülönbözőbb hazárdjátékokat játszó társaságokat a nyilvános szórakozóhelyeken. Szemünk láttára folyt a kopasztás és

az Ország-Világ nem egyszer tette szavá a dugott szerencsejátékok ügyét — hiába.

Igen, mindez igaz. De legalább a látszatot igyekeztek megőrizni. Legalább fenntartották a külszint, hogy mindez tiltott, hogy csak titokban hódolnak a játékosok a kártyaszünetedélynek. Sinaiában azonban nyíltan, törvényesen fémjelezve, hatóságilag védve ment a játék, nagyban, egészen nagyban — állítólag bizonyos nemes társadalomjóléti intézmények számára biztosítva a jövedelmet.

Ennek most vége. A sinaiai kaszinót is utólérte a sors. Kapui bezárultak, viszont biztosak vagyunk abban, hogy

ama bizonyos magasabb erkölcsi színvonalat képviselő, nemes emberbaráti és társadalomjéleleti intézmények, amelyeknek jegyében a nagy kopasztás folyt, nem járnak rosszabbul, mint eddig. Sőt, talán jobban, mert rájuk irányul majd a figyelem és a multra visszatekintő ellenőrzés néhány jól megérdemelt milliót juttat számukra . . .

Kitépett noteszlapok.

Bogaras emberek, akik be- vonultak a halhatatlanságba

Valamikor bőséggel akadt nálunk különcc. Nem olyan ideges félkótya, amilyen mostanában szaladozik falkaszámra. Kedves, muatságos emberek voltak a régi világ különcei — sok köztük értékes ember — olyanok, akikben valami bogár motoszkált, akiknél vagy hiányzott egy kerék vagy több volt egygel.

HIRES MAGYAR KÜLÖNCÖK

Ki ne hallotta volna a hírét régen **Lo Presti bárónak**, aki vadászás közben elevenen meg szokta volt enni a fűrjet? **Józsa Gyurinak**, aki rágyújtotta vendégeire a kastélyt, fegyveres emberekkel fogdosztatta össze vendégeknak a vándorszínészeket, szuplikáló diákokat, házaló zsidókat, aki palotában lakatta az agarait és társaságbeli emberként éltette az inasát? **Vay Józsiról**, **Csuzyról**, akinek betyárkodása azt a hamis hirt teremtette, hogy ők voltak **Sobri Jóska**, a haramia? **Nopcsa báróról**, akiről azt suttozták, hogy éjszakáként álarcot huz s így riogatja azokat, akik nappal vendégei? **Esterházyról**, aki **Rafael** műremekével béleltette a mentéjét, ezres bankóval gyujtott pipára és mikor egy kellemetlen idegen megdicsérte a vagyontérő, hires versenylóvát, nyomban főbelötte a paripát?

A nemzet bárójára — **Bizaira** —, akiről senki sem tudta, hogy miből él és mindig jól élt, eltúrta azt is, hogy bárónak titulálják? **Kerekes Sámuel** marosvásárhelyi tanárra, aki minden banketten megjelent szerte az országban, borzalmas verses, kinrim köszöntőt tartott s vizet ivott — néha harminc pohárnyit is — reggelig és akire **Rákosi Viktor** csinálta ezt a rigmust, hogy: **Sámuel, én téged — Bámuel?** **Thewrewkre**, aki szerint már **Ádám és Éva** is magyarok voltak s **Nebukodonozor** azt jelentette, hogy ne bolondozzon az ur? **Nádasdy grófra**, aki haragot tartott a Habsburgokkal, mert azok háromszáz évvel ezelőtt kivégezték őseit? **Bagira**, az aranyparasztra? **Nagy** uramra, aki

egész vagyonát a hódmezővásárhelyi artézi kut építésére hagyta? Vajda János poétára, a legmogorvább emberre, aki azon is felháborodott, ha köszöntötte valaki? **Bernát Gázsira**, a nagy tréfacsinalóra, aki haldoklása közben végrendeletet diktált, hogy adósságait — a lipótvárosi tempomra hagyja?

A legutóbbi időkben is éltek ilyen furcsa vagy furcsálkodó emberek. Ki ne emlékezne **Podmanitzky** Frigyes báróra, a szabadelvűpárt elnökére, aki mindig kockás ruhában járt, még a cipőbetétje, kamásnija is kockás volt és a nyakkendője hatalmas tüjéből virág illatozott elő, aki sohasem mozdult ki Pestről, mert azt tartotta, hogy Pesten lehet a legjobban nyaralni s üldözte a fákat, mert az volt a véleménye, hogy a fa nem való városba. Nemrégiben halt meg **Polczner** Jenő képviselő, aki sohasem viselt — még frakkhoz sem — nyakkendőt. **Prónay** báróra, aki magyar ruhában, ráncos csizmában, rojtos nyakkendővel, kezében fokossal és Kossuth-kalapban — egy letűnt szép kor nemes emlékeit ápolta.

Emlékezünk még **Szápáry** Pál grófra, aki omnibusz-nagyságu fogatot hajtott a ligetben, a legfurcsább üzleteket kötötte, ünnepélyeket rendezett s gyakran jelent meg csikorgó télen felöltő nélkül, vékony nyári ruhában.

Mindenki ismerte a nemrégien elhunyt **Zubovics** Fedor kapitányt, aki végigharcolt egy csomó afrikai, ázsiai háborút. Inasának pisztolyból durrogatott csöngetés helyett. Vérebekkel járt s amikor vendégei asztalánál ültek, beeresztette a szobájában szelidített tigriseit, krokodilusát. Lóháton ment a **verőcei** vendéglőbe, állandóan s perben állott mindenkivel, a környék rettegett tőle. **Dalmáciában** pedig egy várkastélyt vett, ahol örökösen ágyuzott. A világháborúban szárazföldi torpedóval dolgozott, több kárt tett saját embereiben, mint az ellenségben. A hatvan éven felüli **Luzsénszky** báró, aki végigharcolt a bur háborútól kezdve egy pár világrészt, az utolsó háborúban, mint közönséges huszárörmester verekedett, — nem kellett neki a tiszti rang. — Rengeteg legenda járta a világháborúban hősi balált halt **Esterházy** Pál grófról, aki a **branzai herceggel** együtt, mint debreceni huszártiszt szórta a pénzt, külön vonaton járt, etetteitatta a félországot, jókedvében társzekerekkel hordatta a turóslepényt a debreceni vásárosok köze, a pincérnek borralalóképpen hátaslovát ajándékozta, huszárainak kirukkolások után pezsgőt hozatott s maga kocsisbort ivott, kibérelte a színházat s ott egyedül neki játszották le a darabot.

Nem régen halt meg **Bothmer** báró, aki párducokkal vagy farkasokkal jelent meg az utcán, tréfából egyetlen ökölcsapással kettétörte a legmasszívabb márványasztalokat is és ha megharagították ezt a galambepéjű Herkulest, felkapott egy — pincért s azzal, mint bunkós-bottal verte ki az egész vendéglőt.

Ugyancsak nemrégén költözött el ebből az árnyékvilágból a híres vendéglős, **Vampetics**, aki mikor nyári helyisége fölött megeredt az eső, minden ételt felhajigált az ég felé: ha már elrontottad az üzletemet, edd is meg az ételimet. Nála evett meg — állítólag — gyakran egy-egy libát ebédre legkiválóbb politikusaink egyike — **Szilágyi Dezső** —, akinek az volt a mondása, hogy a kacsa, a legbutább állat, mert ebédre egy belőle kevés, kettő meg sok.

Kedves ember volt az öreg kuruc képviselő — **Madarász József** —, aki holtáig magyar ruhában járt s idegen kifejezést ki nem mondott volna a száján. **Fényüző szerkérnek** nevezete a fiákert, **belügyérnek** a belügyminiszert, **hercegi főpapnak** a hercegprimást s **megjavított egyháznak** a protestáns egyházat.

Nagyváradon még emlékeznek **Rhédey grófnőre**, aki öregségére is, tarkopasztra nyirt hajjal járt, férfi szabásu ruhában, szájában szivarral, kezében sétatálcával. **Kolozsvárt** élt a színészek barátja az öreg **Ozorai**, aki harminc éven át nem evett mást reggelire, ebédre, vacsorára, mint székely gulyást.

Sokan ismerték azt a **Ferry grófnőt** is, aki szakított az emberekkel, csak kutyáinak, macskáinak, madarainak élt, főuri pompával látta el állatait s olyan temetést rendezett nekik, hogy akármelyik tábornok is megirigyelhette volna. Állathistória tette nevezetessé az egyik **Vécsey bárót** is, aki egy állatseregletből elefántot vásárolt s ezen lovagolva ejtette kétségbe a jó falusiakat.

Nagy divatja volt valamikor **Hazafi-Veray** Jánosnak, aki nagykarolyi postakézbesítőtől poétává csapott fel. Bejárta cifra magyar ruhában ez a komikus, fürge kis ember az egész országot, árulta saját rossz verseit. S ezt a füzepoétát nem egy helyen ünnepelték is. Sok követője is akadt a **Honfi-Dóra Pálokban**, de ezek nem vitték, annyira, mint ő. **Bakti Gyula** rikkancspoéta is divatos volt valamikor, ismerte minden ember Pesten — a világháboru idejében halt meg valamelyik kórházban.

Bicsérdy élhetteleőbb elődje volt **Földvári** Jakab magánudós, aki mezitláb, szandálban járt, vállig érő hajjat viselt s a lapok nyiltér-rovatában írta tudálékos zöldségeit.

KÉPKERETEK GYARI ÁRBAN

FREIMANN

Árad, Bld. Reg. Ferdinand 7 — az udvarban.

*Egy lapra fizessen elő,
de az az egy - j ő legyen*

AZ

ORSZÁG-VILÁG

a legkitünőbb és legtökéletesebb tudósítói szolgálattal rendelkezik. A bel- és külföldi eseményeket, eredeti cikkek keretében, a legmegbízhatóbban tárja az olvasó elé.

Az ORSZÁG-VILÁG

kéthetenként összefoglaló képet ad olyan aktualitásokról — könnyen és tárgyilagosan — amelyekkel a napilapok nem foglalkoznak.

Az ORSZÁG-VILÁG

az igazi demokráciáért küzd és minden sorában a reakció ellen harcol, a népek békéjéért, megértéséért és belső nyugalomért.

Az ORSZÁG-VILÁG

a legjobb ujságírógárdát csoportosítja maga köré. Munkatársai között Ardeal jelesei foglalnak helyet, akik nyugati szellemet jelentenek a sajtó életében.

Az ORSZÁG-VILÁG

művészeti rovatai a modern ember széles látóköréhez simulnak és minden tekintetben felvilágosodottságot jelentenek.

Az ORSZÁG-VILÁG

társadalmi akcióiban és közleményeiben felkarolja a kisemberek ügyét, istápolja az elhagyatottakat, a nyilvánosság elé viszi a becsületes, dolgozó emberekkel történt igazságtalanságokat és gondoskodik azok orvoslásáról.

Az ORSZÁG-VILÁG

közgazdasági cikkeiben a kereskedő és iparosvilág érdekeit képviseli és tántoríthatatlanul küzd sérelmeik és a korrupció ellen.

Az ORSZÁG-VILÁG

kéthetenként, kiváló írók tollából, humoreszkeket és hangulatos, rövid irodalmi közleményeket tartalmaz, melyek méltán illeszkednek a nivós, másirányu közlemények keretébe.

Lapunk példányszámonként nem kapható. Előfizethető: Arad, Bulv. Regele Ferdinand 19. Telefon: 15—25.

Semmi kifogásunk sincs az ellen, ha laptársaink átveszik eredeti cikkeinket, de csakis lapunk vagy cikkiróin! megnevezésével!

Ország-Világ

(ERDÉLYI ÉLET)

GELLER ÖDÖN

társadalmi, művészeti és irodalmi országos riportlapja.

(Bejegyezve: Trib. Arad, Secția III-a Con.

Dos. Nr. Pres. 8./1938/2.)

LAPUNK KIZARÓLAG ELŐFIZETÉS UTJÁN KAPHATÓ.

Előfizetés egy évre: pénzügyeseknek, vállalatoknak, nagykereskedőknek, kávéházaknak és külföldre 1500, magánosoknak 1200, köztisztviselőknek és nyugdíjasoknak 800 lei.

Hirdetési árszabályzatunk a sajtó és propagandaügyi alminisztérium hirdetési igazgatósága által van megállapítva.

ARDEALI SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: ARAD,
Str. Cloșca 14. Telefon: 15—25.

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—12-ig, d. u. 4—6-ig.

Nyomda: „Phönix“, Arad, Piața Plevnei 2. Telefon: 16—39.

Pénzfelvételre — pecséttel ellátott hivatalos nyugta ellenében — csak fényképes igazolvánnyal rendelkező kiadóhivatali megbizottak vannak feljogosítva!

Semmi kifogásunk sincs az ellen, ha laptársaink átveszik eredeti cikkeinket, de csakis lapunk vagy cikkíróink megnevezésével!

—ÉJJEL-NAPPAL szívesen dolgozunk a közönségért, — dolgozzék a közönség is velünk. Minden közérdekű közleménynek helyet adunk, — minden igaz sort továbbítunk. Ne sajnálja senki az idejét: önmagának és embertársainak használ, ha nem hallgatja el mondanivalóját! Az „Ország-Világ“ huszonkilenc év óta tántoríthatatlanul állja a helyét, — mindig és mindenütt a közönségért a közönséggel!

Tip. „Phönix“, Arad.